

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Totu-odata organulu publicatiuniloru „Societátii pentru fondu de teatru natiunalu.”

<p>Pest'a Domineca 4/16 opt.</p>	<p>Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni; ca premiu se dau tablouri pompóse. La fia-care numeru se alatura o cédla de romanu.</p>	<p>Pretinlu pentru Austria pe jul.—dec. 5 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.</p>	<p>Nr. 40.</p>	<p>Cancelari'a redactiunii Strat'a sierpelui Nr. 2, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.</p>	<p>Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in librari'a dloru Socescu et comp. in Bucuresci.</p>	<p>Anulu VI. 1870</p>
--	---	---	--------------------	---	---	-------------------------------

De ce voimu s'avemu unu teatru natiunalu!

(Discursu tienutu la inaugurarea Societátii pentru fondu de teatru natiunalu in Deva la 4 oct.)

Onorabila adunare!

Am avutu fericirea sê vorbescu si eu de câte-va ori in publicitate; nici odata inse anim'a mea n'a fostu atátu de emotiunata, ca 'n momentul presinte. . . .

Si de ce?

Pentru cá vinu sê ieu cuventulu in cestiunea de predilectiune a mea; pentru cá vinu sê 'naltiu modest'a mea vóce in favorulu infintiârii unui teatru natiunalu romanu. . . .

Sub impresiunea unei insufletíri adance, cu sacrulu focu alu convinctiunii pasfi pe acésta tribuna. . . .

Dar éta. . . . VEDIENDU-ME ACUMA FATIA CU unu publicu atátu de alesu, atátu de inteliginte; avendu fericirea sê salutu in giuru de mine persóne multu mai superióre nensemnaite mele individualitáti: anim'a mea se sbuciuma sub greutatea unei ingrigiri profundu simtíte. . . .

Me temu, dómnoloru si domniloru, cá pucínulu meu talentu nu va fi capabilu a vi presintá cestiunea in tóta important'a ei. . . . Me

temu, cá cuvintele mele voru formá numai o fórte debila fotografia a convinctiunii, ce pieptulu meu nutresce. . . . Me temu, cá nu voiu reesi a ve convinge. . . .

Dar ce dîsei? . . . A ve convinge? . . . Este óre trebuintia de ast'a?

O privire a supra acestei stralucite adunâri, si — presinti'a dvóstre mi-o spune intr' unu modu fórte eclatantu, cá incercarea mea de a ve convinge ar fi de prisosu. . . .

Presinti'a dvóstre mi-denuñcia, cá motívilu, care v'a adunatu din cele mai indepartate locuri in acestu orasiu — e espresiunea chiar acestei convinctiuni. . . .

Presinti'a dvóstre mi-anuncia, cá si dvóstre sunteti convinsi dimpreuna cu mine despre necesitatea infintiârii unui teatru natiunalu. . . .

E bine, déca toti simtíti ceea ce simtiu eu; déca convinctiunea, care m'a urcatu in acestu locu, este generala, a toturora: rolulu meu in momentul presinte va fi mai usioru!

Nu-mi va lipsí nimica, decátu numai in-

dulgent'a dvóstre atentiune, de care me si rogu cu totu respectulu, sperandu, câ nu mi-o veti refusá. . . .

Dómnelorú si domnilorú,
Ce este teatrulu?

De cumva asiu dorí sê me radiemu pe autoritáti, invocandu opiniunile lorú in favorulu meu, si astu-felu protegiatu de scutulu lorú nepenetrabilu, asiu voi sê facu o definitiune mai larga si mai estinsa a teatrului: ar trebui sê dispunu de unu timpu mai indelungatu, decâtu ce-mi permite cadrulu unei scurte lecture, — câ-ci nu esiste nici o natiune culta, a carei barbati de litere n'aru fi proclamatu de multu in unanimitate, câ *teatrulu este unulu din cele mai eminente institute ale fia-carui statú!*

Inse eu nu vreu a ve intretiené prin citatiuni scóse din operile celebrilorú apostoli ai culturai; câ-ci asiu comite o mare nemodestia, repetîndu-vi idei si principie, cari le cunósceti mai de multu si multu mai bine decâtu mine.

Voiu omite aceste citatiuni si mai alesu din acea cauza, ca nu cumva sê mi se reflecte, câ in argumentarea necesitáti teatrului me provocu numai la poeti si alti scritori, despre cari lumea reala díce, câ de multe ori esageréza. . . .

Me voiú serví de unu esemplu practicu. . . .

Permiteti-mi dara a indegetá numai acea unica impregiurare, câ asta-di nu mai existe nici unu statú cultu, care sê nu si fi fondatu unu teatru natiunalu, si care sê nu consacre in bugetulu seu anualu o suma óre-care si pentru ajutorarea scenei.

Intrebu acuma, câ déca teatrulu ar fi numai unu locu de distractiune spirituala, si fara nici unu altu scopu mai salutaru si mai sublimu: óre ingrigí-s'aru atunce staturile atâtu de multu de fondarea si sustienerea lui?

De siguru nu! Poesi'a petrecatória nu este compatibila cu seriusulu fotoiu ministerialu, câ-ci in acestu locu ea ar dá fatia cu realitatea, inimic'a ei de mórté; deci la compunerea bugetului interesele teatrului aru remané desconsiderate fatia cu importantele trebuintie ale statului, si astu-felu sumele versate pentru teatru s'aru intrebuintiá pentru alte scopuri multu mai urgente, folositorie si salutarie. . . .

Trebue dara, câ teatrulu este o necesitate de prim'a importantia, unu institutu ce are titlu destulu de realu si puternicu a reclamá ajutoriulu statului. . . .

E bine, sê vedemu dara, ce folóse aduce acestu institutu? sê ne mai intrebâmu inca odata ce este teatrulu?

Teatrulu e unu templu alu frumosului si adeverului eternu. . . .

In acestu templu scen'a e cea mai practica oglinda a vietii omenesci. Acésta oglinda ni reflectéza anim'a omenésca cu tóte insusíriile sale. Aice vedemu pe omu innaltiatu pana la cea mai innalta trépta a ideilorú gigantice, lu-vedemu comitendu fapte mari ca titanulu, care a portatu in spate globulu pamentescu; dar totu odata aice lu-vedemu si lipsitu de tóte ideile sublime, desbracatu de tóte simtiemintele umane, aruncatu in starea cea mai deplorabila, unde comite fapte, de cari si teribilele fiere selbatice s'aru spariá. Aice avemu ocaziune sê cunóscemu pe deplinu omulu, acésta enigma neintielésa a lui Domnedieu!

Figure mórté renvia inaintea nóstra, ca la lumin'a lampelorn sê-si ia resplat'a dupa meritu.

Éta ni se ivesce majestós'a talia a Lucretiei, care — atacata in simtiulu onórei sale — si-spinteca dalbu-i pieptu cu nemilosulu pumnalu. Ah, cine n'ar admirá-o!?

Dar tabloulu dispare. Unu negru conductu funebralu trece pe dinaintea nóstra. Se inmormenta unu rege. Regin'a desperata plange cu perulu desplatitu perderea sotiului seu. De odata inse apare monstruós'a figura a unui omu schiopu, ghibosu, urítu, par' câ ar fi insu-si satanu. Acestu omu se têraie la piciórele reginei nemangaióse. Elu incepe a-i vorbí, a-i sioptá, in scurtu i declara amoru. Regin'a, care cu pucinu mai nainte, pare a stá aprópe de vârtejulu nebuniei, nici nu ascépta ingroparea fidelului ei sociu, ci dá man'a monstrului, care apoi mai tardíu sub numele Richardu III a intrecutu in crudelitate pe tóte creaturele infernului.

Dar sê ne'ntórcemu de la acésta icóna! Ah! ce vedemu? Ochii nostri se incanta de o placere divina. Ni se pare, câ amu parasitu lumea reala, pamentulu plinu de pecate, — si ne-amu innaltiatu in o lume nóua, ideala, unde iubirea cea adeverata domnesce in tronulu seu de róse, tienendu in man'a sa scepstrulu de crinisoru. . . .

Dóue umbre feerice trecu pe dinaintea nóstra, vorbindu cu dulcétia, sioptindu cu incantare despre eternulu amoru. . . .

Salutare vóue fiintie scumpe, cari ni revocati in memoria sinceritatea, iubirea adeverata,

abnegatiunea si sacrificarea pentru o idea casta si sublima. . . .

Salutare voue Romeo si Iulia! . . .

Aparinti'a loru trece ca unu visu frumosu, ca si o ilusiune deliciósa . . . si éta zarimu . . . hah! . . . unu tigru. . . .

Nu! . . . tigrulu e unu animalu mai blandu decâtu acésta fantoma. . . . Vedemu o hiena! . . .

Dar nu! . . . E mai feróce decâtu o hiena, câ-ci acésta fiéra selbatica nu-si ucidegenitorii sei . . . ér monstrulu ce zarimu, teribilulu Moor a asasinatu pe caruntulu seu parinte. . . .

Unu fiору mortalu cuprinde corpulu nostru la vederea acestui incidentu. . . . Iute, iute, sê 'ntórcemu oglind'a in alta directiune!

Ce nópte infioratória! . . . Pe ceriu nu se vedu stele . . . tóte s'au ascunsu de fric'a vijelei cumplite. . . . Plói'a vérsa 'n torentu, fulgera si tuna . . . dar o vouce suna mai puternicu, decâtu tunetulu. . . .

La lumin'a fulgerului observâmu pe nefericitul rege Lear, carele gonitu de cele dóue fice mai betrane ale sale, striga intr'unu tonu sfasiatoriu: „Urla tempestate, si tu vijelia bate cumplitu! . . . Déca marea ar contiené atât'a dorere ca si sinulu meu, s'ar revoltá si ea, ar iesi din marginile sale, s'ar isbi pana la ceriuri, si ar stinge tóte stelele! . . .“

Dar vijeli'a trece, si ca unu visu apare fic'a a treia cea mai mica a regelui, modest'a Cordelia; ea lu-primisce cu bratiiele deschise, si betranulu parinte cade in genunchie inaintea bunei sale fice, pe care nu de multu o blaste-mase. . . .

Inse ce se aude?

„E ce-va putredu in Dani'a!“ — striga posomoritul Hamlet.

Ce s'a intemplat?

Regin'a a ucisu pe sociulu seu, — si acest'a fu tat'a lui Hamlet.

„A fi, séu a nu fi. Ast'a e cestiunea!“ — esclama fiulu suspitiunandu.

„Ofelia du-te in claustru!“ — adauge elu. Crim'a se descopere si pedéps'a. . . .

Sê nu ne uitâmu acolo!

Éta Faust cu Margareta trecu in gradina, si pe plaiulu verde ei plutescu in raiu divinu. . . . Inse in fundu apare satanic'a figura a lui Mefistofele. . . .

Necuratulu! . . .

Acest'a ar poté dá mana cu ipocritulu Tartuffe, carele chiar acuma apare inaintea nóstra. Uitati-ve la acésta figura. Corpulu i stâ umilitu, — dar in internulu seu e sumetiu;

imbracamentulu seu denuncia saracía, si dinsulu e avutu; gur'a lui pronuncia totu cuventulu „virtute“, si dinsulu e unu peccatosu; predica moralitate, si dinsulu e immoralu. . . .

Du-te dinaintea nóstra. . . .

Dar cel'a colo, este elu óre mai bunu, mai demnu de respectu? . . . Infricosiatulu Shylock!

Elu stâ inaintea tribunalului, acusanđu pe unu bietu omu, care nu i-a potutu platí detor'ia. Conformu contractului, elu pretinde ca sê póta taiá din carnea detorasiului seu unu pundu. . . . Judecatorii stau incremeniti. . . . Cutítulu lui Shylock scilipesce deja. . . .

Sê fugimu de acestu aspectu alu crudelitâti omenesci!

Unde amu ajunsu?

Unu racnetu surdu petrunde la audiulu nostru. „Zestrea mea! Unde e zestrea mea?“ striga Harpagon, care dá bani cu interese mari — unicului seu ffu; care nici odata nu siede pe scaunulu seu, ca nu cumva acel'a sê se strice; si carele nu dá zestre nici fiului seu, pentru câ nemarginit'a-i avaritia nu-i permite ast'a. . . .

Sê ni astupâmu urechile, si sê nu ascultâmu plansórea lui comica. . . .

Si acuma sê acoperimu oglind'a de totu. Sê meditâmu nitielu ce amu vediutu intr'ins'a? Amu vediutu defilandu inaintea nóstra: virtutea femeiesca, necredinti'a conjugala, amorulu adevratu, asasinatulu de parinte, ingratitudea fiésca, asasinatulu de consorte, intrig'a, ipocrisi'a, crudelitatea si in fine avariti'a. . . .

Numai o mica parte a insusírilor si pasiuniloru omenesci!

Déca vomu avé odata si noi o asemene oglinda, vomu avé ocaziune a cunósce si celelalte insusíri, pe cari acuma din scurtîmea timpului fui silitu a le omite.

Vediute aceste, sê ne intrebâmu acuma, ce este teatrulu? Si respondemu:

Teatrulu este cea mai practica scóla. Acésta scóla si-desvólta influinti'a si activitatea in multe directiuni. Ea este mai nainte de tóte o scóla de moralitate, in care ni se educa simtiemintele umanitarie, ni se cultiva iubirea virtutii, ni se aréta calea onórei;

unu templu alu artilorului, in care invetiâmu gustulu frumosului, preceptele bunei-cuviintie, si tóte regulele estetice;

unu foculariu alu luminei si sciintiei, unde catedr'a pórtá acésta inscriptiune: „A se instrí prin delectare!“

Teatrulu este unu tribunalu nepartialu, unde virtutea se premiéza, si viciulu se pedep-

sese cumplitu; unde curagiulu se glorifica, si lasitatea se despretiuesce; unde patriotismulu se 'ncununa, si tradarea se osendesce.

Teatrulu este unu midilocu corectivu, in care siovaitorii se confirma, ratecitii se indrépta, si peccatosii se pocaiescu; scen'a pentru cei buni e unu raiu, éra pentru cei rei unu infernu. . . .

Teatrulu este o espositiune a caracterelor omenesi; o arma a civilizatiunii; unu drapelu, ce ni anuncia triumfulu culturei. . . .

Éta, ce este teatrulu, ce este scen'a!

Dómnelor si domniloru,

Ati observatu de siguru, câ definitiunea ce am facutu teatrului e defectuósa, câ-ci i lipsece o caracteristica remarcabila. N'am atinsu nimica de influinti'a sa a supra desvoltârii limbbei si a spiritului natiunalu. . . .

Am omisu de buna-voia descrierea puterii reformatórie in asta privintia a scenei, rezervandu-mi a o desfasiurá mai la vale, câ-ci chiar acest'a e scopulu principalu alu lecturei mele presente.

In capulu precedentu am vorbitu despre teatru in genere, acuma inse voiú avé onóre a ve intretiené cu ideile mele despre teatrulu *natiunalu* in specie.

Dar ce este teatrulu natiunalu?

Voiu raspunde pe scurtu la acésta intrebare, si voiú díce numai atât'a: *teatrulu natiunalu e o scóla de cultura natiunala*, pe a careia frontispiciu stâ scrisu: „Limba si natiunalitate.“

Sê ne intrebâmu acuma, avemu noi óre trebuintia de o scóla cu acésta deviza?

Limba si natiunalitate!

Stramosii nostri gloriosi au statu necontenitu in lupta. Ei ni-au conservatu limb'a si natiunalitatea cu arm'a in mana. . . . Dar ei n'au ajunsu timpulu luptei din urma. . . . Lupt'a decidiatória a remasu pentru noi. . . .

Sê ne pregatimu dara! . . .

Terminulu luptei ni s'a si anunctiatu din mai multe parti. . . . Ce dícu? . . . Lupt'a s'a si inceputu deja. . . .

Amaru de noi déca vomu fi lasi. . . . séu déca adversarii nostri voru aflá, câ inca nu suntemu gata. . . . o sê ne prepadésca de totu. . . .

Sê ne 'narmâmu dara pana ce inca nu e tardíu! . . . Sê ne 'narmâmu toti, câ-ci lupt'a are sê fia teribila. . . . pe viétia si pe mórte. . . .

Ea va fi lupt'a spirituala a luminei in

contra intunerecului. . . . a civilizatiunii in contra barbarismului. . . . a viitoriului in contra trecutului. . . . pentru limba si natiunalitate.

Sê scótemu dara iute drapelulu reformei regeneratórie. . . . Sê scriemu pe acestu drapelu salvatóri'a idea „Cultura!“ . . . Sê-lu punemu pe celu mai innaltu piscu alu Carpatiloru, sê se védia bine, ca in giurulu lui sê ne potemu aduná toti si tóte! . . .

Inscriptiunea de pe drapelu ni indica si soiulu armei, ce avemu de a intrebuintiá. . . . Inse acésta arma are sê fia natiunala, câ-ci in lupt'a ce ne amenintia numai asta ne va mantuí, numai cultur'a natiunala ne va conduce spre victori'a, care ni va asigurá esistinti'a natiunala. . . .

Déca cultur'a nóstra nu va fi natiunala, noi ca individi vomu traí si mai departe, inse ca Romani vomu incetá a mai esiste. . . . Vomú deveni germani, francesi, slavi, séu chiar si hotentoti, cetatiani ai lumii — precum dícu cosmopolitii orbiti —, inse Romani nu vomú mai fi.

Si ce folosu va resultá pentru natiune, déca noi toti vomú fi nesce ómeni fórte culti, inse anim'a nóstra nu va mai palpitá de idei natiunale, déca in sinulu nostru romanismulu va fi unu óspe strainu?! . . .

Natiunea se compune din individi, si déca acestia nu mai sunt, natiunea piere, amalgamandu-se in alt'a, care s'a provediutu mai bine cu armele culturei natiunale. . . .

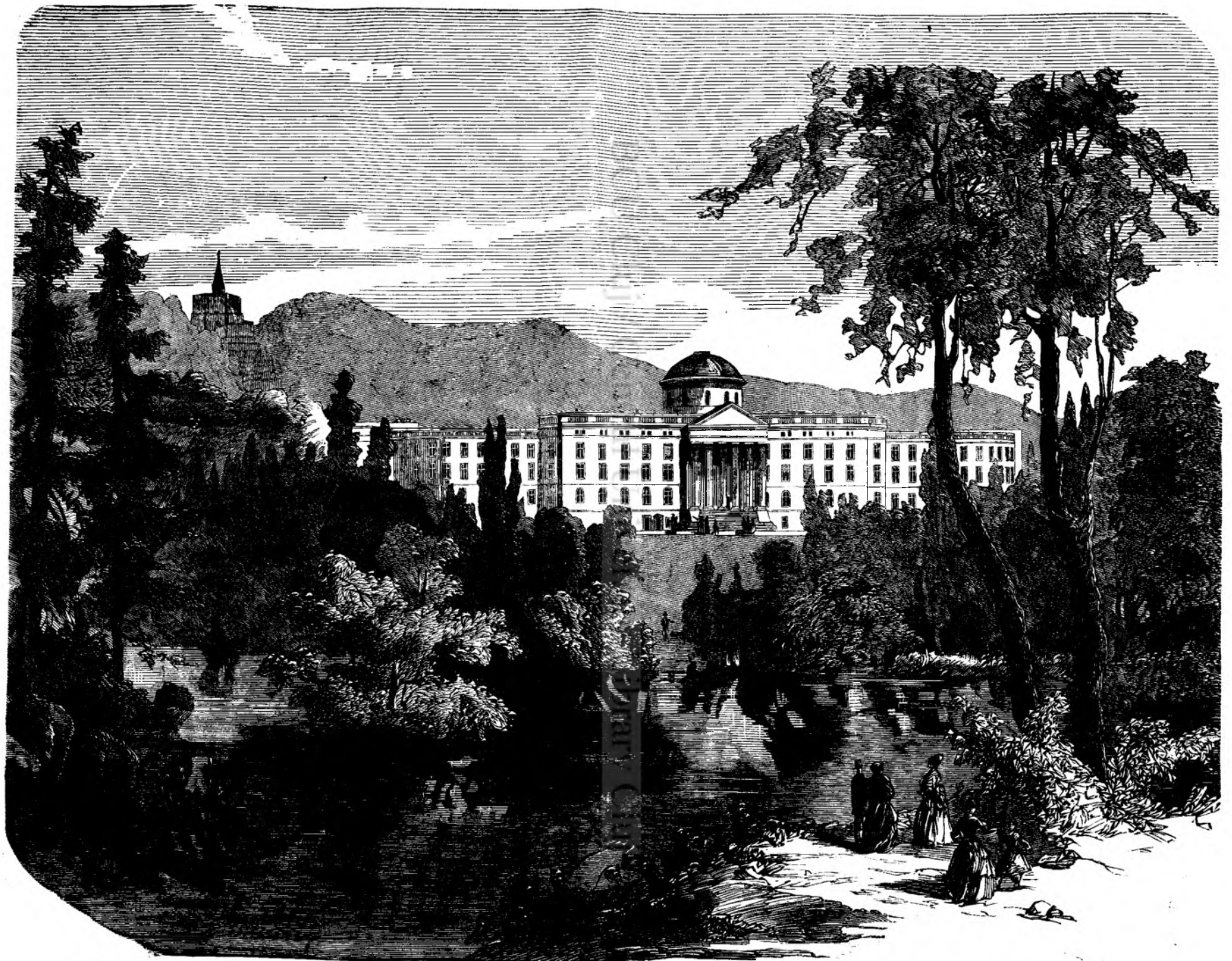
Déca cultur'a nóstra nu va fi natiunala, noi vomú perde lupt'a cea mare. . . . Si-apoi? . . . Vomú perí de pe fati'a pamentului pentru totude-una. . . . Si istori'a va sacrá pe paginile sale memoriei nóstre numai câte-va cuvinte, pentru a ni innaltiá prin ele o eterna columna de rusíne, observandu, câ între Tis'a si Balcanu a traitu odinióra unu poporu, carele — neavendu nici o putere de viétia natiunala — a disparutu de pe fati'a pamentului, si acuma nici urm'a-i nu se mai gasesce. . . .

Limba si natiunalitate!

Aceste sunt dóue cuvinte sacre pentru noi! . . . Ele esprimu tesaurulu nostru celu mai scumpu. . . . Ele forméza paladiulu nostru. . . .

Stramosii nostri au luptatu. . . . Ei eu moritu, tienendu in mana spad'a rupta. . . . Dar ei ni-au lasatu clenodiulu lorú nepetatu. . . . Pe acestu clenodiu sunt scrise dóue cuvinte: „Limba si natiunalitate!“ . . . Éta ereditatea nóstra stramosiésca! . . .

Lasá-vomu noi óre, ca acestu tesauru alu

Wilhelmshöhe.

nostru sê piéra, si noi sê devenimu mai saraci, decâtu nefericitii cersîtori? . . . Lasá-vomu, ca numele nostru sê se stérge din sîrulu natiuniloru? . . . Lasá-vomu, ca strabunii sê ne blas teme in morminte? . . .

Nu!

A presupune acestu sacrilegiu, ar fi a insultá natiunea nóstra. . . .

Nu! . . . In noi bate inca o anima de Romanu. . . . Acésta palpitate a animei ni spune, câ noi voimu sê fimu Romani, si sê morimu ca Romani. . . . Voimu sê rennaltiâmu natiunea nóstra la locul ce-i compete in concertulu natiuniloru. . . . Voimu sê-i înçingemu fruntea cu nimbulu gloriei antice . . . si sê-i asigurâmu o positiune nealterabila. . . .

Dar pentru acestu scopu trebuie sê desceptâmu spiritulu natiunalu amortîtu! . . .

Si ca sê potemu esecutá cu siguritate marea opera a desceptârii natiunale, avemu trebuintia de o scóla de cultur'a natiunala. . . .

Dorimu s'avemu o scóla suprema pentru poleirea limbei nóstre. . . . Dorimu s'avemu unu midilocu puternicu pentru propagarea acestei limbe. . . . Dorimu s'avemu unu canalu, prin care marile idei de limba si natiunalitate sê se desvólte si stracóre prin tóte arteriele natiunii! . . .

Dorimu s'avemu unu organu, care ca bucinulu archangelului sê chiamo la viétia pe toti; sê li inspire marea nóstra idea natiunala, evangeliulu nostru seculariu, testamentulu propatorintiloru nostri. . . .

E bine, sê fondâmu dar unu teatru natiunalu, câ-ci acest'a corespunde mai bine scopulu indicatu, câ-ci acest'a e cea mai practica scóla de cultura natiunala!

Teatru natiunalu!

Acest'a e institutul care dispune de celu mai mare cercu de influintia si activitate; acest'a e locul, de unde ideile mari de civilizatiune si umanitate — in genere, — si de cultura natiunala — in specie, se potu latí mai usioru, decâtu din ori ce altu institutu, — câ-ci de binefacerile spirituale ale teatrului potu usá: tinerii, betranii, invetiati, si cei ce nu scú carte, saracii si avutii, — adeca toti si tóte. . . .

Nicairi limb'a unei natiuni nu se póte desvóltá, poleá si cultivá mai bine, decâtu pe scena; nicairi poetulu n'are ocaziune mai buna sê represinte ca intr'unu buchetu tóte frumusetile unei limbe, decâtu pe scena. Aice ni se infatísiédia tóte simtiemintele omenesci, — trebuie dara adusa la lumin'a lampeloru intrég'a co-

móra a limbei, ca acele diverse simtieminte tóte sê-si afle espresiunea lor.

Dar actiunea poetului pe scena nu se marginesce in a represintá numai tesaurii cunoscuti, — nisuinti'a lui are sê tinda la unu ce mai multu, mai greu, dar totu-odata mai sublimu. Poetulu are nobil'a misiune a creá frumuseti nóue, cari sê naltie limb'a si mai susu.

De aice adeverulu constatatu de toti esteticii, câ limb'a unei natiuni culmineza in dramele si tragediele sale.

Déca natiunea engleza ar perí, limb'a ei s'ar poté compune de nou din operile celebrului Shakespeare.

Publiculu asculta, si numai decâtu se formeza critic'a cea mai practica. Ací se judeca nu numai partea gramaticala, ci si cea musicala. Eleganti'a si sonoritatea, ambele se cum-penscu. Si sentinti'a se pronuncia numai decâtu.

Publiculu asculta cu placere frumusetile vechi; elu se incanta la audiulu celoru nóue. . . . memori'a sa le repetiesce . . . le invétia . . . si dinsulu ese din teatru . . . inavutítu cu comori nóue ale limbei. . . . Merge a casa, si in entusiasmulu seu le comunica si altora, le spune la toti, si astu-felu acele se latiescu, prindu rade-cina, se poporaliseza. . . .

Ce sê dícu de aceia, carii pentru prima-óra asista la o representatiune teatrala in limb'a lor? . . . Impresiunea acést'a nu se póte descrie! . . . Efectulu, ce dulcéti'a sonóra a limbei de pe scena face a supra ascultatoriu-lui, este fórte puternicu. . . . Iubirea de limba se potentiéza in piepturile toturora. . . . Ér aceia, carii pan'atunce desconsiderara frumusetile acestei limbe, audîndu-o acuma de pe scena, bine compusa, pronunziata cu gustu esteticu, desvóltandu-se inaintea lor tóte nuantiele ei farmecátorie: simtu câ in internulu lor se nasce o schimbare radicala, opiniunea lor se strafórma de totu, ei incepu a recunósce câ limb'a ast'a are si frumuseti, si din ce in ce o asculta mai indelungatu, simpati'a lor cresce cu atâtu mai multu, câ-ci ei descoperu nóue si nóue farmece . . . in fine ei se 'nchina farmecului, care i-a cuceritu . . . se insufletiescu . . . incepu a vorbí si scrie in limb'a aceea . . . si in urma dinsii devinu apostolii propagatori ai ei. . . .

Dar influinti'a teatrului natiunalu nu se marginesce inca la acestu punctu. . . . Scen'a, afara de limba, ni represinta inca figure visibile, evenimente din istori'a natiunala. . . . Vedemu inaintea nóstra eroi, stramosi gloriosi, in costumuri antice. . . . I audîmu vorbindu . . .

si ei vorbescu in limb'a noastră... si ei vorbescu de libertate, independintia si gloria. . . .

Cuvintele lor ni incanta audiulu, innaltia sufletulu, stirnesce in anim'a noastră sacr'a dorintia de a ne aredicá la innaltîmea lor, ne incuragéza a-i imitá, ca astu-felu sê potemu fi adevirati stranepoti ai lor. . . .

Influinti'a acestoru aparintie a supra publicului privitoriu si ascultatoriu se pôte asemená numai cu gigantic'a potere a uraganului, care misca si redica pana la ceriuri valurile marei liniscite . . . cari producu eveniminte, de cari apoi se minuna mintea omeńesca. . . .

E mare, nalta si nobila chiamarea unui teatru natiunalu, — si candu elu scie a se tiené la innaltîmea misiunii sale, conduce poporulu la gloria si nemorire! . . .

Lasu acuma in judecat'a dvóstre a decide, déca in starea noastră de asta-di, candu limb'a si natiunalitatea noastră ni se amenintia nu numai prin contactulu cu elemintele straine, ci si prin legi, — avem noi óre trebuintia de unu scutu aperatoriu in contra acestora, de unu teatru natiunalu?! . . .

Eu sum convinsu, cá respunsulu ńu pôte fi decátu aprobativu. . . .

Fratii nostri din Roman'ia libera, mai favoriti de sórte decátu noi, avura fericire a vedé mai de multu innaltiandu-se in midiloculu lor unu templu alu Thaliei romane.

Infintiarea acestuia forméza o flóre pretiósá in cunun'a de merite a nemoritorului nostru Eliade.

Acestu Mentoru alu romanismului, dupa rescól'a lui Tudoru Vladimirescu, se retrase la mos'ia Goleci. Acolo elu, Capetńeanu si Constantinu Golescu subscrisera in altariulu bisericeii memorabilulu juramentu secretu, de a lucrá pentru realisarea unui programu natiunalu.

In acestu programu epocalu punctulu alu 7-le fu: *formarea unui teatru natiunalu*.

Nu-mi e scopulu a descrie acuma mai pe largu istori'a esecutárii acestui programu, despre care vorbíi deja in altu locu (Familia 1868 nr. 39. 40.) mai de multu, insemnu numai atá-t'a, cá gratia patriotismului barbatiloru romani de pe acele timpuri, teatrulu natiunalu se facu. 29 augustu 1834 fu diu'a memorabila, in care dîn'a Thalia pentru prima-óra a inceputu sê vorbéscá romanesce in fati'a unui publicu in-sufletitu.

Sê ne petrunda si pe noi spiritulu si convinctiunea lui Eliade. . . . Sê facemu si noi o

promisiune, dar nu secreta si la altaru, ca elu si socii sei, ci aice, in fati'a toturora, — sê promitemu toti, cá ni vomu face detorinti'a natiunala, cá vomu concurge toti din respoteri la infintiarea unui teatru natiunalu romanu!

Sê dîcemu toti: Sê fondâmu unu teatru natiunalu!

Da, sê fondâmu si noi cátu mai curendu acestu institutu de mare importantia. . . care va aduce natiunii atâte folóse salutarie. . . care va fi menitu a desceptá simtiulu natiunalu in tóte partile locuite de Romani. . . .

Sê fondâmu o scena romana, care sê presare simburele romanismului in locurile cele mai indepartate, in ani mele cele mai amortite. . . care prin modelele sale represintate sê inspire de eroismu si doru de libertate pe toti! . . . si care sê escite simtiementul u iubirii de limba in toti fiii si in tóte ficele natiunii noastre, ca formandu unu coru sublimu sê cante:

Multu e dulce si frumósa
Limb'a ce vorbimu;
Alta limba-armoniósá
Ca ea nu gasimu.
Salta anim'a 'n placere,
Candu o ascultâmu,
Si pe buze-aduce miere,
Candu o cuventâmu.
Romanasiulu o iubescu,
Ca sufletulu seu . . .
Ah! vorbiti, scriti romanesce,
Pentru Domnedieu! (Sionu.)

Sê fondâmu unu teatru natiunalu, in care poetii nostri sê spuna generatiunii nóue in limb'a armoníei, cá dîns'a e unic'a noastră comóra si mangaiare pentru vítoriu. . . . Sê-i spuna, cá tinerimea in tóte timpurile au statu necontenitu in serviciulu mariloru i dei de reforme nóue. . . cá tenerimea romana nu pôte a nu fi o adevrata urmatória a celora de odinióra. . . . Sê-i spuna, cá dîns'a e unic'a noastră sperantia, ce ni-a mai remasu din timpuri viforóse. . . . Sê-i spuna, cá

La noi „e putredu merulu“, nu-i modu de curatîre,
Si totu ce se speréza, sunt simburii din elu;
Acestia ceru plantare, silintia si unire,
Atunci va cresce cedrulu din ramulu tinerelu! . . .
(Muresianu.)

Sê fondâmu unu teatru natiunalu, unde femeile romane sê védia prototipurile patriotis-

mului si natiunalismului... ca ele sê inspire pe copiii lor de acele simtieminte sacre... Sê aretâmu pe scena mamelor figur'a unui Stefanu, Mihaiu, Mircea Dragosiu, Negru, Tudoru, si altii, ca ele sê invetie pe copiii lor consciinti'a natiunala a acestora!..

Sê li presintâmu figure clasice, ca mam'a Grachiloru, care scrise fiiloru sei la Cartagine aceste: „Preferu a audî, câ in Afric'a ati moritu vitejesce, decâtu sê ve vedu traindu a casa fara nici unu folosu. Me rogu de diei, ca déca viéti'a vóstra va aduce unu folosu óre-care binelui publicu, sê iee din dîlele mele, si sê le adauga la anii vostri; ér déca ati fi spre detrimentulu tierii, vreu s'audu mai de graba scirea despre mórtea vóstra, decâtu ca ósele mele sê se prefaca pravu si cenusia!“

Sê li infatîsiâmu pe admirabil'a Veturíá, carea esîndu la marginea Romei spre a intimpiná pe fiulu seu Coriolanu, carele venî in contra patriei sale, in fruntea Volsciloru, respinse bratiulu acestuia cu urmatóriele cuvinte: „Inainte de a te poté primí in bratiulu meu, trebue sê scíu, déca esti inca si acuma, fiulu meu, séu inamiculu patriei?“

Sê li mai inviâmu matrónene, cari la plecarea fiului lor in batalía, i dedeau unu scutu, si i spuneau: „Séu tu sê aduci scutulu acest'a a casa, séu pe elu sê te aduca altii!“

Sê li remprospetâmu in memoria pe celebr'a mama a lui Stefanu celu mare, carea incuîá portile cetâtii inaintea fiului seu, rentorsu batutu, si lu-primî astu-felu:

Ce dîci tu straine? ... Fiulu meu departe
Pe camp'a luptei mii de morti imparte!
Inse .....

Déca tu esti fiu-meu, nu-ti sum mama eu!

(Bolintineanu.)

Sê punemu in vederea lor pe domniti'a Rocsanda, care a sacrificatu amorulu seu pentru patri'a sa, câ-ci „tiér'a mai pe susu de tóte!“

Sê inspirâmu feteloru adorarea acestui mare principiu: „Tiér'a mai pe susu de tóte!“ ... Dar totu-odata sê le invetiâmu a cantá:

Ah! a fi acum romana
Este mandru, e cerescu;
Dorulu mamei me ingana,
O iubescu si o pazescu!
Câ-ci adi mam'a mea strabuna
Zace bolnava in patu,
Si contrarii-i canta, suna,
Cantecu gelnicu nencetat.

Inse eu cu mangaiare
Me inchinu pe alu ei sinu,
Si-i legu ran'a cruda, mare,
Câ-su copila de romanu! ...

Dar tînt'a nóstra suprema sê fía poporulu! ...

Sê fondâmu unu teatru natiunalu, prin care sê desceptâmu poporulu nostru! Sê punemu sub ochii sei tablourile cele mai splendide din istori'a nóstra; sê-lu intarimu cu armele culturai natiunale; sê-lu mangaiâmu, sê-lu incuragiâmu si sê-i spunemu, câ

Nu mai e timpu s'apuna unu genu faimosu in lume,
Nutritu prin o minune, din zei provenitoriu,
A caruia marire, virtute si renume
Pusesese sub picióre p'a lunei domnitori.

(Muresianu.)

Sê 'naltiâmu unu templu alu Thaliei, care sê fía ca si o filomela, a careia cantare resuna in tóta padurea si incanta pe toti ... ca si sórele a carui raze binefacatórie luminéza globulu intregu ... ca si aerulu vivificatoriu, care petrunde in tóte locurile! ...

Sê fondâmu unu teatru natiunalu, care sê-si póta reversá darurile sale a supra totoror provincioloru romanesci! ...

Unu teatru, care sê prepare pe stranepotii lui Gelu, Claudiu, Menumorutu, Dragosiu si Negru — la unu vítoriu mai gloriosu! ...

Unu teatru in care geniulu natiunii sê invetie pe Romanu a cantá:

— Eu se pieru, eu? ... nici odata!
Vina-o lume incrunzata,
Vina valuri mari de focu...
Nici câ m'oru clinti din locu!
Totu ce-i verde s'a uscá,
Riurile voru secá,
Si pustíulu totu-mereu
S'a latí 'n pregiurulu meu, —
Dar eu vecinicu, in picióre,
Pintre valuri arzetórie,
Pintre órdele avane,
Pintre limbele dusmane,
Voiu luptá, luptá-voiu fórte,
Far' a fi atinsu de mórte,
Câ-ci Romanu sum in putere,
Si Romanu 'n veci nu pieru!

(Alesandri.)

Éta, on. adunare, pentru ce dorimu noi unu teatru natiunalu! ...

E sacru scopulu, la care tindemu... dar obstacolele sunt mari....

Fia câtu de mari, vointi'a generala va delaturá tóte!

Sê formâmu dar o cununa
Pentr'unu scopu frumosu, sublimu ;
Si 'n unire dimpreuna
Adi toti sê contribuimu.
Si ca frati cu mane 'n mane
Sê 'naltiâmu cu bratiu fratiescu
Templulu Thaliei romane
Pe pamentulu romanescu!

Iosifu Vulcanu.

Procesulu verbalu

alu I-ei siedintie tienuta de adunarea intielegintiei romane la 4 oct. 1870 in Dev'a, pentru formarea unei Societâti, cu scopu de a creá unu fondu de teatru natiunалу romanu.

In urm'a convocârii comitetului de 5, esmisu de intieleginti'a romana din Buda-Pesta, intr'unindu-se la locul si timpulu de susu unu frumosu numeru de intielegintia romana, pre la 11½ ore, presedintele comitetului de 5, dlu dr. Iosifu Hodosiu si-radica cuventulu, indicandu scopulu adunârii si provocandu-o ca — in intielesulu programei — inainte de tóte sê-si alege unu presiedinte si 2 secretari ad hoc.

I.

De presiedinte se aclama dlu Dr. Iosifu Hodosiu, era de secretari dd. Iosifu Vulcanu si Augustu Horsia.

II.

Se dá cetire mai multoru telegrame de felicitare, a nume din Sibiu, Gherl'a, Nadlacu si Aradu, cari se primescu cu eschiamatiuni de bucuria si se alatura acestui procesu verbalu sub 1. 2. 3. si 4.

III.

Se dá cetire raportului comitetului de 5 din Buda-Pesta, care achidiendu-se sub 5, dupa constituirea societâti se va strapune dimpreuna cu tóte actele, comitetului ce se va alege.

IV.

Dlu Iosifu Vulcanu tiene unu discursu despre necesitatea teatrului natiunale, era dlu Dr. Iosifu Hodosiu face istori'a teatreloru natiunale romane din Roman'a libera, — cari discursuri fure ascultate cu atentiune incordata si placere profunda, si se alatura sub 6 si 7.

V.

Se alege una comisiune de 3 membri in persónele dloru: Ioanu Papiu, Isai'a Moldovanu si Petru Draghiciu, pentru inscrierea membriloru societâti.

Cu acestea siedinti'a se radica, anunciandu-se

siedinti'a urmatória pentru diu'a de 5 octomvre 1870, 10 ore a. m.

D. c. s.

Iosifu Vulcanu. Iosifu Hodosiu
Augustu Horsia.

Procesulu verbalu

alu siedintiei II, tienuta de adunarea intielegintiei romane, la 5 oct. 1870, in Dev'a, pentru formarea unei Societâti cu scopu de a creá unu fondu de teatru natiunалу romanu.

Presiedintele deschide siedinti'a la 11 ore.

I.

Se dá cetire procesului verbalu alu siedintiei precedente, care se apróba.

II.

Presiedintele comunica telegramele de felicitare, sosite din Satu-mare, Arad, Szinyér-Váralya, Pesta, Baia-mare, Siomcuta, Timisióra, Buda si Sighetul-marmatianu, cari se primescu cu bucuria si se accludu sub 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 si 17.

III.

Dlu Ioanu Papiu rapórta in numele comisiunii de 3, esmisa in siedinti'a precedentă, presentandu list'a aceloru individi, cari dorescu a fi membri societâti. List'a se aclude sub 18.

Din acést'a se vede, cá
au intratu in bani gat'a . . . . . 344 fl.
" " " oferte . . . . . 3766 „
la olalta: 4110 fl.

IV.

Dlu Iosifu Vulcanu dá cetire listei aceloru individi, cari — dorindu a deveni membri societâti — s'au inscris la comitetulu de 5, numitu de intieleginti'a romana din Buda-Pesta. List'a se achide sub 19.

Din acést'a se vede, cá
au incursu in bani gat'a . . . . . 85 fl.
" " " oferte . . . . . 3020 „
la olalta: 3105 fl.

V.

Presiedintele enuncia, cá individiu inscrisi sunt chiamati a luá in desbatere, proieptulu de statute, care e la ordinea dílei.

VI.

Presiedintele consulta adunarea: déca adópta proieptulu de statute, in generalu ?

Dlu Ioanu Papiu propune adoptarea proieptului de base a desbateriloru speciale. Propunerea se primescu cu unanimitate,

VII.

Se purcede la desbaterca speciala

§§. 1. 2 si 3 se primescu

§ 4 se contrage cu § 5 dicandu-se: „Membrii societâti sunt:“ —

Dlu Secul'a propune, ca aline'a a) a § 5 (devenitu § 4) sê se formuleze asié: „a) fondatori, cari dau odata

pentru totu-de-una in bani, séu in obligatiune formală celu pucinu 500 fl.“

Propunerea se primesce.

Subalineatul de la a) § 5 (4) se sterge.

Din alinea b) § 5 (4) se sterge cuventulu: „gat'a.“

Alinea c) a § 5 (4) se formuléza, la propunerea dlui Petcu, in terminii urmatori: „c) **ajutatori, cari contribuescu mai pucinu de câtu membrii ordinari.**“

§§ 6, 7, 8 si 9 se primescu.

La § 10 alinea a) dlu Secul'a propune a se adauge la capetu: „cari totu-odata sunt pres. si v.-pres. comitetului. (vedi § 12) Se adópta.

La § 11. Dlu Nicol'a propune a se pune inainte de cuventulu „Pesta“, spre siunea: „deocamdata.“ Se primesce.

§ 12 se formuléza in terminii urmatori: „**Comitetulu se compune din siepte membri. anume din presiedintele si vicepresiedintele Societâti, din doi secretari, unu cassariu si alti doi membri.**“

Subalineatul se sterge.

§ 13 se adópta redactatatu in acesti termini: „**Comitetulu va formá, unde va poté, comitete filiale, pentru promoverea scopului societâti.**“

§ 14. Se primesce.

§ 15. Se primesce cu adausulu urmatoriului alineatu:

„**Pentru luarea de conclusiuni valide se recere presenti'a a celu pucinu 3 membri cu presiedintele.**“

§ 16, 17, 18, 19, 20, 21 si 22 se primescu.

Dupa § 22 se propunu si se adópta urmatorii §§:

„**Adunarea generala póte modificá aceste statute, fara inse a schimbá scopulu societâti.**“

„**Societatea se va privi desfiintata candu nu va mai numerá nici siepte membri ordinari, cari se compuna comitetulu, in care casu averea ei va trece in administratiunea „Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“, inse numai spre scopulu infintiárii teatrului natiunale romanu.**“

§ 23 (din testu) Se primesce.

VIII.

Votandu-se statutele se primescu in a 3-a cetire, se subscriu de catra presiedinte si secretari, si se accludu ací.

IX.

Presiedintele chiama adunarea a constitui societatea in intielesulu statuteloru votate; a nume a alege organele prevediute in statute, spre care scopu suspinde siedinti'a pentru 5 minute.

X.

La redeschidere presiedintele pune intrebarea: déca adunarea voiesce a purcede la alegerea organeloru societâti prin votu secretu, séu voiesce care-va a face propunere?

Dlu Georgiu Ciaciani este de opiniune a nu se face alegerea prin votu secretu, ci prin aclamatiune. In urmare, totu la propunerea dlui Ciaciani, se alege prin aclamatiune: 1. Presiedinte: Dr. Iosifu Hodosiu. 2. Vice-presiedinte: Dr. Ales. Mocioni. 3. Secretariu: Iosifu Vulcanu. 4. Secretariu: Iosifu Galu. 5. Cassariu: Vincentiu Babesiu. 6. Membru: Alesandru Romanu. 7. Membru Petru M hali.

XI.

Dupa prochiamaarea organeloru societâti, presiedintele dechiara societatea constituita.

XII.

Presiedintele aréta, câ lucrâriile societâti constituite sunt: a defige locul si timpulu adunârii generale venitorie.

Dlu Ioanu Puposiu, salutandu societatea constituita cu cuvinte calduróse in numele intielegintiei romane din Dev'a, propune locul numitu pentru venitoria adunare generala.

Dlu Iosifu Vulcanu propune Satumarulu, din motivu, câ Satumarenii au chiamatu prin depesia adunarea generala pentru anulu venitoriu in Satu-mare.

Dlu Mateiu Nicola propune: Abrudulu.

Dlu Secula: Baia-de-cris'u.

Dlu Borha: Oradea-mare.

Dupa óre-cari discusiuni se primesce *Satulu-mare* éra terminulu se defige pre 1-a juniu c. n. 1871.

XIII.

Dlu Iosifu Vulcanu ofere diurnalulu séu „*Familia*“ de organu oficialu pentru tóte lucrâriile societâti.

Se primesce cu multiamita.

XIV.

Dlu Simconu Piso presenta sum'a de 152 fl. v. a. si 1 $\frac{1}{2}$, ca venitu curatu din concertulu arangiatu in favorulu fondului de teatru natiunale romanu.

Se primesce si se esprime vina multiamita arangiatoriloru si toturoru participantiloru la concertulu datu.

XV.

La propunerea dlui protopopu Simeonu Balintu se esprime multiamita membriloru casinei, pentru câ au oferitu localulu casinei, atátu pentru tienerea adunarii, câtu si pentru concertulu si balulu datu in favorulu fondului de teatru, si se esmite o comisiune de doi membri, in persónele dloru: Petru Draghiciu si Isaia Moldovanu, pentru a dá in persóne spre siunea acestei multiamite.

XVI.

Dlu Borha propune a se esprime multiamita presiedintelui, secretariloru ad hoc si fostului comitetu, pentru lucrâriile loru in folosulu societâti.

Propunerca se primesce cu entusiasmu.

XVII.

Se alege una comisiune de 3 membri, in persónele dloru Georgiu Ciaciani, Ioanu Puposiu si Ioanu Papfu, pentru verificarea procesului verbalu alu siedintiei de asta-di.

XVIII.

Presiedintele dechiara sesiunea anului curgatoriu inchisa si radica siedinti'a la 3 $\frac{1}{2}$ óre d. a.

D. c. s.

Iosifu Hodosiu.

Augustu Horsia.

Iosifu Vulcanu.

Cetitu si aprobatu de comisiune

Dev'a, 6 opt. 1870.

Georgiu Ciaciani. Ioanu Papfu I. Puposiu.

Contribuiri pentru teatrul national.

Nadlacu, 28 sept. 1870.

Stimate frate Vulcanu!

In lun'a lui juniu a. c. avura locu in padurea din vecinetatea Nadlacului doue petreceri de saltu, arangiate ambele in folosulu fondului teatrului nationalu, si a nume un'a la 23 juniu a. c. cercetata de unu publicu din oratori si din clasele de midilocu, era cealalta la 26 juniu a. c. cercetata de unu publicu mes-tecatu.

Acu dupa ce trecura cam de multisoru acele petreceri cu impresiunile lor placute si farmecatorie, dandu locu numai dulceti suveniru ce li pastramu; nu mi e scopulu descrierea decurgerii lor, ci simplu relatarea rezultatului multiamitoriu, de si o atare descriere comunicata la timpulul seu, candu adeca esti inca dominatu de impresiunile lor farmecatorie, atunci pote ca li servea de indemn la connationalii nostri din alte parti — noue superiori prin cultura si materialmente decatu noi sub conditiuni mai favoritorie — ca se întreprindia si ei asemenea petreceri in folosulu fondului teatrului nationalu, faptorelui celui mai potinte intru redeseptarea mandriei nostre nationale.

Inse ca se mi marginescu comunicatulu, ajunga amintirea, cumca petrecerile din Nadlacu si-au eluptatu unu renume bunu la publiculu din locu si din vecinetate, acui concursu la acele ne puse in placut'a positione a respunde si cu acesta oca siune la apelulu teu in folosulu fondului teatrului nationalu cu o a dou'a suma (la 21 juniu a. c. ti-am strapusu 102 fl. 42 cr. v. a. vedi „Familia“ 26. 1870.) considerabila de 62 fl. v. a. catra cari adaugendu sum'a de 38 fl. v. c. ca oferte esoperate prin mine de la particulari, socotiti la olalta 120 fl. di: una suta doue-dieci de fl. v. a. care suma administranduti-o, vei ave bunatatea a o induce in registrulu perceptiuniloru si a o eloca spre fructificare, era socotei de sub % de-i vei da locu in nrulu urmatoriu a „Familiei“ multu ne vei de oblega.

Primesce incredintierea distinselor mele consideratiuni

Mihaiu Sierbanu
jude cerc.

A.

S o c o t a

despre venitul si spesele petrecerei de saltu arangiate la 23. juniu a. c. in padurea invecinata prin intieleginti'a romana din Nadlacu in folosulu fondului teatrului nationalu.

I. *Venitulu.* A incursu la cassa de la dnii Vincentiu Sierbanu protopopu gr. or. in B. Comlosiu 4 fl., Georgiu Sierbanu preotu gr. orient. Vinc. Marcoviciu preotu gr. or. Mih. Chicinu docinte, Georgiu Mudrity geometru, Petru Stroea casariu com., Aureliu Petroviciu adj. la pretura, Is'a Mudrity proprietariu, Atanasiu Lutiai privatieru, Teodoru Petianu tut. orfanalu, Constantinu Siandoru privat., Ladislau Siprak com. de siguritate, Ignatiu Leopold comerciante, toti din Nadlacu cate 3. fl. la olalta 40 fl. v. a.

De la dnii Mihaiu Sierbanu jude cerc., Ionu Rusu not. comun. din Nadlacu cate 2. fl. la olalta 4. fl. v. a.

De la dnii Emericu Halacsi geometru, Teodoru Szomora docinte, Paulu Gyebnar docinte, Vasiliu

Nicolinu docinte, Georgiu Molnar docinte, Mihaiu Mercea diurn. la pretura, Danielu Domanovszki advocatu. Mihaiu Crisianu epitropu parochialu, Trifu Cab'a studente gimn., Nicol. Lutiai privat., Sam. Fischer com., si dsiora Elen'a Siandoru toti din Nadlacu cate 1 fl. 50 cr. la olalta 18 fl. v. a.

De la dnii Mihaiu Vasitagu not. com., Ionu Becker geometru, Teod. Popoviciu preotugr or., Paula Mercea preotu gr. or., Atan. Popoviciu comerc. toti din Sietinu cate 3 fl. la olalta 15 fl. v. a.

De la dnii Gratianu Budo docinte, Ionu Sicolvanu jude comun., Emer. Popu cassariu com., Vilh. Pfadler adj. not., din Sietinu cate 1 fl. 50 cr. la olalta 6 fl. v. a.

De la dnii Gavrilu Georgieviciu preotu gr. or. din Igrisiu, Florea Crisianu arendat. in Mezöhegyes, Nicolau Philimonu not. comun. in Pecic'a rom., Iustinu Teucenu docinte in M. Cenadu, si de la dsiora Maria Pitanu din Pecica rom. cate 3 fl. la olalta 15 fl. v. a.

De la dnii Teodoru Lutiai adj. not. din M. Cenadu, Bela Baksa adj. la pretura din Palota, Simeonu Daniel adj. not. in Palota, Franciscu Szabo postariu in Apatfalva, cate 1 fl. 50 cr. la olalta 6 fl. v. a.

Prin staruinti'a dlui preotu Vinc. Marcoviciu a contribuitu cu acesta oca siune Florea Crisianu arend. in Mezöhegyes 5 fl., Vasiliu Nicolini 50 cr., si Franc. Szabo 20 cr. la olalta 5 fl. 70 cr. Venitulu si contribuirele la olalta facu 109 fl. 70 cr. v. a.

II. *Spesele.* Pentru musica, prepararea si decorarea locului de saltu, sierbitiu si altele s'a spesatu de dupa cum marturisescu documintele, ce se afla la man'a comitetului arangiatoriu 52 fl. 50 cr. v. a.

deci subtragandu din venitul de 109 fl. 70 cr. v. a. spesele obvenise . . . . . 52 fl. 50 cr. v. a.

remane venitu curatu : 57 fl. 20 cr. v. a.

B.

S o c o t a

despre venitul si spesele petrecerii populare arangiate la 26 juniu a. c. in Nadlacu in folosulu fondului teatrului nationalu.

I. *Venitulu.* A incursu la cassa de la dnii Vinc. Marcoviciu preotu, Mihaiu Sierbanu jude cerc., Is'a Mudrity posesore, Const. Sandoru privat., Teodoru Petianu tut. orf., Mihaiu Chicinu docinte, Sams. Lugosianu docinte, Vasiliu Nicolinu docinte, Tom'a Nadabanu adj. not., Ales. Petroviciu percep., Petru Precupasiu jude com. II. Mihaiu Crisianu epitrop. par., Petru Stroea casariu com., Teod. Tiabicu epitrop., Negreu Alesandru croitoriu, P. Bringye meser., Georgiu Suci meser., Savu Negreu meser., Ionu Antolu epitrop., Vas. Plesiu, Ionu Marginenu, Mih. Plesiu, Teod. S roea, Onea Pantelui, Lazaru Totorenu, Mih. Totorenu, Ales. Morariu, Teod. Chicinu, Stefanu Stroea, Mih. Palladi, Vasiliu Onea, Teod. Draganu, Pavelu Crisianu, economi din Nadlacu cate 1 fl. 20 cr. la olalta 39 fl. 60 cr. v. a.

De la dnii Titu Brancovanu preotu 1 fl., Ionu Rusu not. com. 1 fl., Aureliu Petroviciu adj. la pret. 60 cr., Per'a Mudrity meser 60 cr. din Nadlacu la olalta 3 fl. 20 cr. v. a.

Cu oca siunea acesta la apelulu dlui docinte Sams. Lugosianu au mai contribuitu confratii Paulu Crisianu

cu socia 5 fl., Petru Precupasiu 2 fl., Ionu Marginénu cu socia 1 fl. 50 cr., Ionu Antal cu socia 1 fl. 40 cr., Teod. Draganu 1 fl., Paulu Suslák 1 fl., Andreiu Fábri 1 fl., Mih. Plesiu 1 fl., Ales. Morariu 1 fl., Lazaru Tororénu 40 cr., Stefanu Stroea 20 cr., Sofroniu Chicinu 20 cr., economi din Nadlacu la olalta 15 fl. 70 cr. v. a. Venitul si contribuirile la olalta facu 58 fl. 50 cr. v. a.

II. *Spesele*. Pentru musica, victualie, sierbitiu si alte de dupa cum marturisescu documintele, cari se afla la man'a comitetului arangiatoriu 33 fl. 70 cr. v. a. deci detragendu-se din venitu . . . 58 fl. 50 cr. v. a. spesele . . . . . 33 fl. 70 „ „ „
remane venitu curatu 24 fl. 80 cr. v. a.

C.

Subsemnatulu a mai esoperatu totu spre acestu scopu

1. de la fratele Petru Precupasiu cu ocasiunea confirmarei sale de jude comunala II-iu in Nadlacu . . . . . 30 fl. v. a.
2. de la fratele Georgiu Campénu economu in Nadlacu . . . . . 8 fl. v. a.
Sum'a: 38 fl. v. a.

Recapitulatiune:

A. Venitul curatu a petrecerei din 23 juniu a. c. . . . . 57 fl. 20 cr.
B. Venitul curatu a petrecerei din 26 juniu a. c. . . . . 24 fl. 80 „
C. Ofertele cu alte ocazioni . . . . . 38 fl. — „
Sum'a totala: 120 fl. v. a.

Nadlacu, 28 sept. 1870.

pentru comitetu

Mihaiu Sierbanu
jude cerc.

Vicentiu Marcovicu
preotu gr. or.

Sibiú, 1 oct. 1870.*)

Onorabilu Presidiu!

Inprogiurările mele neertandu-mi, ca sê potiu luá parte in persóna la o adunare atâtu de momentósa, ce are maretiulu scopu, prin inaugurarea unei societáti, a veni in ajutoriulu creárii unui fondu spre a infintiá unu teatru natiunalu romanu: vinu cu tóta onórea a tramite aici inchisi 10 fl. v. a. ca unu micu tribut, oferitu din parte-mi, in favórea intentiunatului fondu pentru teatru romanu, cu aceea dechiaratiune, cá dupa potintia, nu voui lipsi si pre viitoriu a contribui in favórea amentitului scopu, cu atâtu mai vertosu, cu câtu cá sum amiculu celu mai devotatu a toturoru intreprinderiloru, ce tientéza la onórea, cultur'a si inaltiarea natiunii nótre, si pentru casulu, candu dóra noi, — generatiunea inaintata degia — n'amu fi fericiti de a ajunge ca sê potemu gustá din fructele ataroru intreprinderi natiunale, me insufletiesce tare

aceea sperantia, cá celu pucinu voru ajunge fiii si nepotii nostri, si noi, in totu casulu, suntemu detori, a pune base solide pentru viitoriulu nostru natiunalu, ca astfeliu sê meritámu binecuvintarea posteritáti nostre.

Salutezu deci cu tóta cordialitatea societatea constituenda pentru crearea cestiuatului fondu teatralu si i-urezu unu viitoriu prosperu.

In urma, primiti Ve rogu on. presidiu! asecurarea despre cea mai distincta amea stima, cu care remanu

Alu onorabilelui presidiu

pré plecatu
Ioane V. Rusu,
protopopulu Sibiului gr. cat.

CE E NOU ?

= (*Wilhelmshöhe*.) Ilustratiunea din nrulu prezinte represinta frumosulu castelu Wilhelmshöhe, unde eximperatulu Napoleonu are acuma timpu de ajunsu a meditá despre nesocotitulu seu pasiu, prin care si-a perdutu tronulu, si a adusu natiunea franceza in o stare atâtu de deplorabila.

*(*Unde amu ajunsu!*) Din Ora-lea-mare ni se scrie ca unu lucru admirabilu, cá in fine superiorii din institutulu teologicu latinu de acolo au permisu teologiloru romani a formá o societate de lectura. Deu mare gracia! Óre pana candu vomu mai fi siliti a vedé cu dorere, cá teologii romani din seminariulu oradanu sunt espusi celei mai amenintatiórie magiarisári in institutulu ungurescu de acolo? Candu vomu vedé odata in Orade formandu-se unu seminaru a nume pentru teologii romani?

*(*O scena originala*) s'a intemplat in dominec'a trecuta in sal'a redutului din Pesta. Se dede unu concertu, cu care ocaziune — la dorint'a unora — se suscepú in programu si cunoscutulu cantecu alu germaniloru „Wacht am Rhein.“ Candu urmá sê se esecute acésta piesa, o parte a publiculu incepu a strigi „Marseillaise-a“, asié incátu de sgomotulu celu mare band'a nu potú sê incépa. La asta partid'a contraria facú unu sgomotu si mai mare, pofindu a se cantá pies'a indicata in programu. Resultatulu sgomotului facutu de ambele parti fu aceea, cá band'a nu esecutá nici un'a nici alt'a din piesele pofite, ci o — luá pe picioru.

*(*Hymen*.) Dlu Demetriu Grecu teologu absolutu alu diecesei Lugosiulu a pasitu in 11 oct. la cununía cu domnisiór'a Cornelia Vulcanu. Dieimea sê binecuvinteze acésta paruchia juna!

Literatura si arte.

*(*Diariu nou*.) La Barladu a aparutu unu diariu nou, intitulatu: „Semenatoriulu.“ Ese odata p septemana.

*) Epistol'a prezinte, menita pentru adunarea de la Deva, ni-a sositu numai dupa acea adunare. Red.

Suplementu: „Cavalerii noptii“ tomulu I. còb'a XIV.